

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Светла Богданова Бонева, СГАР, СВОПС**
Университет за национално и световно стопанство,
Катедра „Международни икономически отношения и бизнес“,
Факултет „Международна икономика и политика“,
Главен секретар на УНСС по научно-изследователските проекти,
Научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни
икономически отношения“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„ДОКТОР“** по докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“, професионално направление 3.8. Икономика, във ВУЗФ, катедра „Счетоводство, одит и финанси“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 88/05.04.2022 г. на Ректора на ВУЗФ – София.

Автор на дисертационния труд: **ПОЛИНА ДИМИТРОВА КАВРЪКОВА**

Тема на дисертационния труд: ***ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ В НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР. (МЕХАНИЗМИ. ДИАГНОСТИКА. ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ.)***

1. Данни за докторанта и общо описание на предоставените материали.

Докторант **ПОЛИНА ДИМИТРОВА КАВРЪКОВА** се е обучавала в докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“ в катедра „Счетоводство, одит и финанси“ към ВУЗФ.

Предадените ми от Центъра за научни изследвания и докторантско обучение материали за изготвяне на становище по дисертационния труд включват следните документи: дисертационен труд, автореферат на български и английски език, Декларация за оригиналност и достоверност на разработката, Справка, издадена от НАЦИД за цитиранията на публикациите на докторантката, Списък с публикациите по дисертационния труд, Справка за минималните наукометрични показатели за ОНС „Доктор“ и Справка за основните приноси в дисертационния

труд.

Дисертационният труд е структуриран в: увод, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и 1 приложение. Основният текст обхваща 177 страници и съдържа 2 таблици, 7 фигури, 1 анкета, 1 приложение. Използваната литература обхваща: общо 247 източника, от които: 61 български литературни източника, 20 чуждестранни литературни източника, 59 нормативни източника, 28 източника като доклади, стенограми и други свързани с темата и 79 интернет източника.

2. Характеристика на дисертационния труд

Първата глава на дисертационния труд представя механизма на изпирането на пари и средствата за борба с този процес. Тази част на разработката изяснява същността на понятието „изпиране на пари” според разбиранията на различни национални и международни източници и предлага авторско определение на понятието „изпиране на пари“. Изяснени са трите фази за изпиране на пари – пласиране, наслояване и интегриране и са контретизирани техниките на изпиране на пари при всяка една от тях. Изследвани са основните способности за генериране на средства посредством процеса на изпиране на пари. Изследвани са предикатните престъпления като средствата за борба с изпирането на пари. Изяснява се как резултатите от работата на следствието, прокуратурата и съда водят до предотвратяване на предикатните престъпления. Проследена е тенденцията към засилване на контрола към този вид деяния и са посочени данни за размера на отнетото имущество в полза на държавата, за което е доказано, че е придобито със средства от извършени престъпления. Направен е извод, че през последните години се увеличават броя на осъдителните присъди и размера на конфискуваното имущество, което е резултат от предприятиите от държавата адекватни мерки за противодействие на процеса на изпирането на пари в национален мащаб.

Втората глава на дисертационния труд изследва развитието на правната уредба, възпрепятстваща пътищата, методите и средствата за изпиране на пари в ЕС и в националната правна система. Представени са организационната структура и правомощията на органите, натоварени с контрол върху мерките за изпиране на пари. Отправени са редица препоръки към тях: да не разчитат само на методите за осъществяване на надзор от дистанция, а да провеждат проверки на място, особено в случаите, когато рискът е висок; при извършване на проверки, контролните органи да не разчитат единствено на документите, представени от проверяваните лица, а да извършват и свои самостоятелни проверки за установяване верността на подадената информация. Подробно са коментирани препоръките на FATF, които докторантката подкрепя.

Третата глава на дисертацията анализира индикаторите, които лицата от нефинансовия сектор следва да прилагат, за да диагностицират и анализират своите клиенти и комплексната проверка, като превантивна мярка, обединяваща всички други превантивни мерки. Представени са резултатите от проведена анкета

сред 252 лица относно информираността на широката общественост за мерките, които се предприемат на национално ниво в борбата с изпирането на пари. Направени са изводи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приносите на дисертационния труд и значимост на разработката за науката и практиката

Избраната тема е актуална, като нейното значение нараства в контекста на съвременното икономическо развитие и предизвикателствата пред съвременната международна икономика.

Дисертационният труд има добре формулирани цел, обект и предмет, а поставените изследователски задачи ясно кореспондират с постигането на основната цел на разработката и доказването на изследователската теза.

Използваната литература в изследването е адекватно подбрана и обхваща множество теоретични и приложни научни изследвания на български и чуждестранни автори. В този смисъл следва да се подчертае добрата осведоменост на докторанта по проблематиката на дисертационния труд.

Дисертационният труд се отличава с овладяна от докторанта съвременна система от знания не само в областта на теорията, но и по отношение на регулаторните и правни измерения на темата. В резултат на работата по този труд са получени ценни и полезни в различни аспекти научни и приложни резултати. Проучването в този аспект е пилотно за България. Съдържанието на работата загатва множество идеи за препоръки, които биха могли да се приложат при формулирането на различни политики.

Методологията на изследването напълно отговаря на неговите цели. Задачите, поставени в изследването, са изпълнени успешно.

В дисертационния труд се открояват следните постижения, имащи характер на научно-приложни приноси:

1. Извършеното историческо проследяване в развитието на правната уредба по отношение прането на пари.

2. Направено е аргументирано предложение за трансформиране на националната Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване” в самостоятелен орган в държавната администрация, което би довело до подобряване на ефективността от нейната работа.

3. Изведената необходимост от създаване в държавите членки на уеднаквена структура на органите, които осъществяват надзор върху изпирането на пари с цел улесняване на взаимодействието между тях.

4. Систематизация на действията, на ограничен кръг лица от нефинансовия сектор, които да се предприемат от тях за идентифициране на клиентите, техните собственици и финансовите им канали. Предложени са конкретни индикатори и техники, чрез които същите групи лица от нефинансовия сектор да предотвратят изпирането на пари.

5. Посочена е необходимостта от изработването и приемането на стратегия на национално ниво, която да е насочена срещу нетърпимост на обществото към изпирането на пари.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторанката е представила пет самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд и една публикация в съавторство.

Трудовете представляват интересни публикации, които отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

5. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания и автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 46 страници и отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на дисертационния труд. Справката с приносите отразява реално резултатите от дисертацията.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по структурата, съдържанието, стилът и графичното оформление на разработката. Същите са на отлично ниво.

Най-съществената ми препоръка е този труд е да бъде публикуван на български и на английски език, за да могат повече читатели да се запознаят с него.

7. Заключение

Дисертационният труд на Полина Димитрова Кавръкова на тема **„ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ В НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР. (МЕХАНИЗМИ. ДИАГНОСТИКА. ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ.)“** е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Авторката има добър език и стил, анализирала е значителен обем научна литература, обосновала е добре своите позиции, заключения и препоръки.

Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен “доктор” на Полина Димитрова Кавръкова.

17. 05.2022 г./ Гр. София

Подпис: *С. Бонева*